

**Inwentaryzacja przyrodnicza
ornitologiczna i chiropterologiczna
budynku przy ul. Wierzbęcice 14 i 14b w Poznaniu**

AUTORZY:

dr Wojciech Pawenta
opinia chiropterologiczna

mgr Bartosz Lesner
opinia ornitologiczna

Opracowanie wydrukowano na papierze ekologicznym

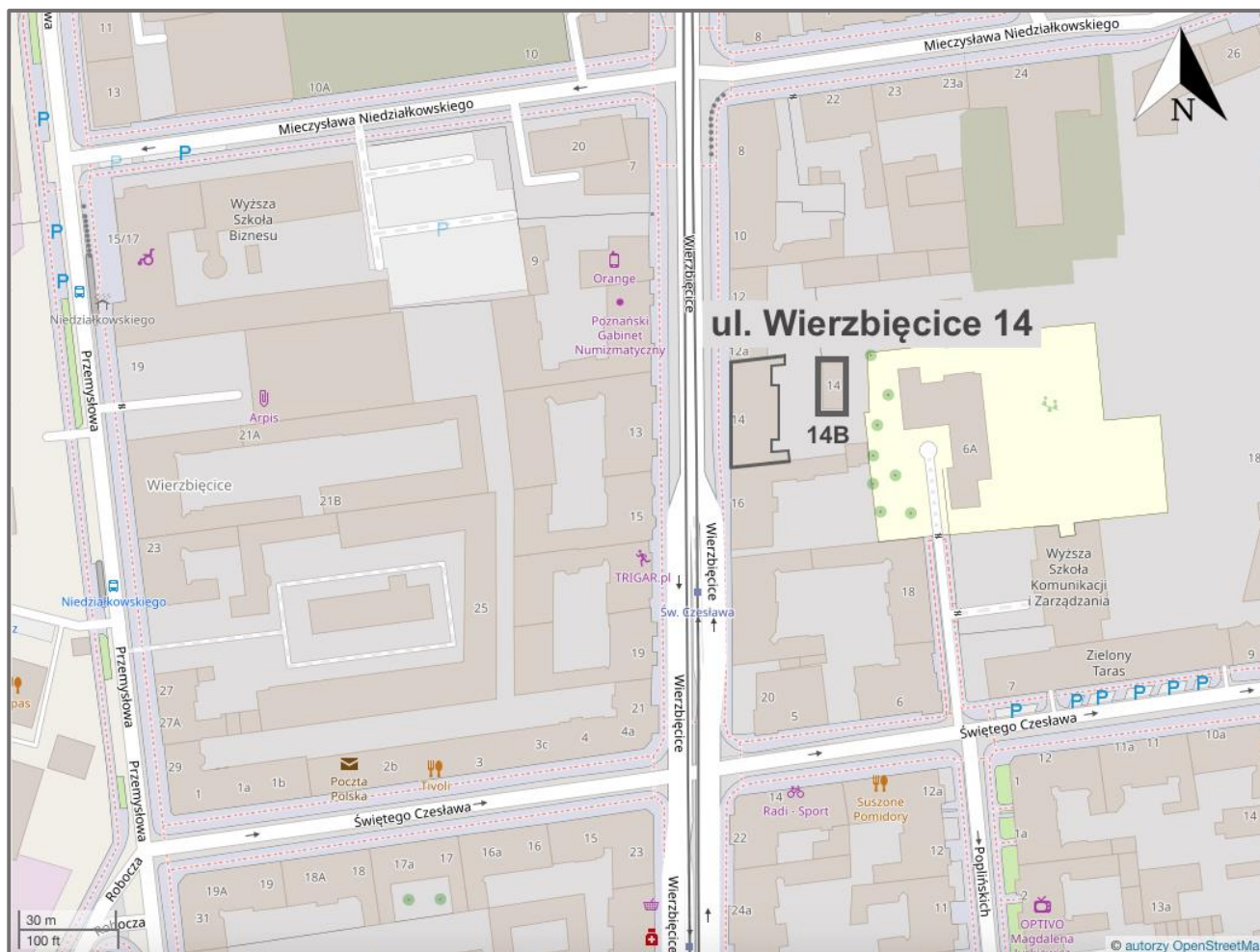
Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Ekspertyza ornitologiczna	4
2.1. Cel ekspertyzy	4
2.2. Termin kontroli	4
2.3. Wyniki kontroli	4
2.4. Zalecenia.....	5
2.5. Działania kompensacyjne	6
3. Ekspertyza chiropterologiczna	8
3.1. Termin kontroli	8
3.2. Wyniki kontroli	8
3.3. Zalecenia.....	9
3.3.1. Termin prowadzenia prac	9
3.3.2. Działania kompensacyjne.....	9
4. Dokumentacja fotograficzna	10

1. Wstęp

Celem ekspertyzy ornitologicznej i chiropterologicznej jest inwentaryzacja miejsc rozrodu oraz wychowu młodych chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. Na podstawie wyników wizji lokalnej zostały określone wytyczne, które pozwolą wykonać rewitalizację budynku, w taki sposób, aby nie doprowadzić do zniszczenia siedlisk lęgowych gatunków ptaków, miejsc występowania nietoperzy oraz ich śmierci lub utraty lęgów w czasie prac rewitalizacyjnych (prace w podwórzu kamiennicy, na elewacji kamienicy wraz z podmurowaniem). Na podstawie wyników inwentaryzacji zostanie określony tryb prowadzenia prac - terminów oraz działania kompensacyjne.

W ekspertyzie wykorzystane są obserwacje z kamienic znajdujących się w Warszawie, Łodzi, Zgierzu, Piotrkowie Trybunalskim wykonywanych w sezonie lęgowym.

Ryc. 1. Lokalizacja inwestycji w Poznaniu, dzielnica Wilda. (Mapa za © użytkownicy OpenStreetMap).

2. Ekspertyza ornitologiczna

2.1. Cel ekspertyzy

Celem ekspertyzy jest oszacowanie liczebności, składu gatunków lęgowych ptaków oraz miejsc gniazdowania. Na podstawie wyników wizji lokalnej zostały określone wytyczne, które pozwolą wykonać termoizolację budynku, w taki sposób, aby nie doprowadzić do zniszczenia siedlisk lęgowych gatunków ptaków oraz ich śmierci lub utraty lęgów w czasie prac rewitalizacyjnych/dociepleniowych. W ekspertyzie wykorzystane są obserwacje z podobnych typów budynków wykonywanych w sezonie lęgowym.

2.2. Termin kontroli

Dokładne oględziny budynku wykonano w dniach 14 oraz 23 stycznia 2020 roku przy dobrych warunkach pogodowych. Oględziny budynku wykonano po sezonie lęgowym ptaków.

2.3. Wyniki kontroli

2.3.1. Budynek Wierzbicice 14 - kamienica

Przedmiotem ekspertyzy są zabudowania kamienicy przy ulicy Wierzbicice 14 i 14b w dzielnicy Wilda. Zespół urbanistyczno-architektoniczny Wildy figuruje w rejestrze zabytków pod numerem A-239 z 6.10.1982. Większość kamienic i budynków w dzielnicy pochodzi z początku XX wieku.

Ne posesji przy ulicy Wierzbicice 14 i 14b znajduje się: 4 piętrowa kamienica od strony ulicy (4 piętro w części dachu), bez oficyn. Kamienica umiejscowiona jest w szeregu zabudowy, sąsiednie działki zabudowane. Budynek murowany, otynkowany z niewielkimi ubytkami tynku.

Elewacja frontowa bogato zdobiona, z balkonami, wykuszami, z bogato zdobionymi szczytami. Nie stwierdzono szczelin pod parapetami, potencjalnego miejsca gniazdowania ptaków. Nie stwierdzono w elewacjach kamienicy szczeliny pod stropem, szczelin pod obróbkami blacharskimi. Nie stwierdzono otworów w elewacji, szczelinach, przy których były by widoczne ślady gniazdowania ptaków - zabrudzeń, odchodów materiału na gniazdo. Biorąc pod uwagę złożoność konstrukcji dachu, elewacji, nie można wykluczyć jednak gniazdowania jerzyka w niewielkich szczelinach w dachu, na łączeniu dachu z elewacją. W elewacji od strony podwórza, w miejscach gdzie rynny przechodzą przez strop, gzymsy niewielkie szczeliny. Nie stwierdzono w tych miejscach śladów gniazdowania ptaków, jednak nie można wykluczyć lęgów w kolejnych sezonach.

Biorąc pod uwagę wiek budynku, stan elewacji i obróbek blacharskich - w budynku możliwe lęgi 1 - 4 par **jerzyka** *Apus apus*. Jerzyk jest gatunkiem bardzo licznie gniazdującym w kamienicach, w starej zabudowie centrum miast. Często miejsca gniazdowania są niewidoczne, znajdują się

w niewielkich szczelinach pod obróbkami blacharskimi, pod parapetami oraz w ubytkach murów – możliwe są do wykrycia tylko w sezonie lęgowym, w trakcie wielokrotnie powtarzanych kontroli.

Nie stwierdzono w budynku otworów ze śladami wskazującymi na możliwość gniazdowania **wróbla** *Passer domesticus*. W czasie kontroli nie stwierdzono obecności wróbla w pobliżu elewacji kamienicy objętej inwentaryzacją.

2.3.2. Budynek Wierzbicice 14b - wolnostojący, parterowy

Budynek położony na podwórzu, wolnostojący, parterowy. Dach dwuspadowy. Elewacja otynkowana. W budynku nie stwierdzono potencjalnych siedlisk rozrodu ptaków.

2.3.3. Podsumowanie

Na budynkach obserwowano **gołębie miejskie** *Columba livia* forma *urbana*, nie stwierdzono ich gniazdowania na parapetach okien. Na strychu budynku nie stwierdzono świeżych śladów obecności gołębi. Możliwe gniazdowanie gatunku na rzadko uczęszczanych balkonach budynku.

Biorąc pod uwagę wiek budynku, zły stan elewacji, kierując się zasadą maksymalnej przezorności liczbę par potencjalnie gniazdujących ptaków w budynku oszacowano na **łągi 1 - 4 par** jerzyka.

2.4. Zalecenia

Prace termoizolacyjne budynku przy ulicy Wierzbicice 14, **wymagają uzyskania decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska** w Poznaniu zezwalającej na odstępstwa od ochrony gatunkowej dziko występujących gatunków ptaków.

Przed rozpoczęciem prac konieczne jest wykonanie kontroli ornitologicznej przez nadzór przyrodniczy potwierdzającej brak lęgów ptaków w budynku. Prace w sezonie lęgowym wróbla, jerzyka (gatunków, których lęgi są prawdopodobne w strefie miejskiej) od 15 marca do końca sierpnia należy prowadzić pod nadzorem przyrodniczym. Nadzór przyrodniczy jest niezbędny, ze względu na stan i wiek kamienicy, brak całkowitej pewności, że w czasie kontroli stwierdzono wszystkie potencjalne miejsca gniazdowania.

Nadzór przyrodniczy w czasie prowadzenia prac musi zwrócić uwagę na możliwość lęgów gołębi miejskich na budynku.

Przed rozpoczęciem prac poza sezonem lęgowym, który trwa od 15 marca do 15 września należy uszczelnić potencjalne siedliska rozrodu ptaków:

- szczeliny za rynnami pod stropem, kamienica od strony podwórza, w miejscach gdzie rynny przechodzą przez gzymsy.

W czasie zasłaniania z podnośnika otworów należy dokładnie obejrzyć obróbki blacharskie pod rynnami itd. oraz zakryć zauważone szczeliny.

W przypadku zauważenia jakichkolwiek gniazd w czasie prowadzenia prac (w elewacji budynku, pod obróbkami blacharskimi, parapetami) zajętych przez ptaki należy ograniczyć prace przy otworze gniazda oraz pozostawić możliwość wlatywania i wylatywania ptaków (na wysokości gniazda nie może się znajdować siatka zabezpieczająca). Prace można ukończyć po opuszczeniu gniazda przez młodociane ptaki. Należy niezwłocznie powiadomić ornitologa i z nim ustalić dalszy tryb prac oraz potrzebę uzyskania decyzji administracyjnych.

2.5. Działania kompensacyjne

Po zakończeniu prac podczas których potencjalne siedliska rozrodu ptaków zostaną zasłonięte, należy zastosować działania kompensacje:

Za zasłonięcie potencjalnych miejsc gniazdowania **należy powiesić:**

- 4 budki dla jerzyka na budynku (lub na innych budynkach).

Optymalnym miejscem powieszenia budek jest elewacja od podwórza, na ekspozycji wschodniej, która zapobiega zbyt niemu nagrzewaniu. Budki mogą być powieszone w niewielkiej odległości od siebie, można zastosować podwójne budki dla jerzyka. Budki przed powieszeniem muszą zostać zaakceptowane przez ornitologa (jakość wykonania).

Fot. 1. Działania kompensacyjne – proponowane miejsca powieszenia budek dla jerzyka. Budki można powiesić w jednej z wybranych lokalizacji.

3. Ekspertyza chiropterologiczna

Dla dużej grupy gatunków nietoperzy występujących w Polsce obiekty stworzone przez człowieka należą do ich najważniejszych schronień. Inwestycje polegające na remoncie elewacji, dachu czy dociepleniu budynku mogą powodować czasowe bądź długotrwałe zagrożenie dla nietoperzy. Dotyczyć to może w szczególności gatunków synantropijnych, wykorzystujących budynki zarówno jako kryjówki letnie jak i miejsca zimowej hibernacji. W dwudziestym wieku liczebność nietoperzy uległa drastycznemu zmniejszeniu. Obecnie jednym z głównych zagrożeń jest ograniczenie liczby dostępnych schronień. Wszystkie nietoperze są w Polsce objęte ochroną gatunkową, a także podlegają ochronie na podstawie konwencji i porozumień międzynarodowych oraz prawa Unii Europejskiej.

3.1. Termin kontroli

Oględziny budynku wykonano w dniu 23 stycznia 2020 roku, przy dobrych warunkach pogodowych.

3.2. Wyniki kontroli

W otoczeniu badanego obiektu poszukiwano śladów bytowania (jak odchody, osobniki martwe itp.) oraz potencjalnych siedlisk występowania nietoperzy (hibernacji, rozrodu, schronień w okresie migracji).

W czasie kontroli skontrolowano:

- Przestrzeń dookoła budynku (chodnik) - nie znaleziono śladów obecności nietoperzy: odchodów, zabrudzeń.
- Strych budynku - miejsce, które może być wykorzystywane przez nietoperze w okresie letnim. W środkowej, podwyższonej części strychu odnaleziono pojedyncze ślady obecności nietoperzy – niewielkie ilości odchodów. Brak śladów obecności znacznej kolonii rozrodczej nietoperzy, miejsce to mogło być raczej wykorzystywane jako schronienie przez pojedyncze osobniki.
- Piwnica - brak śladów obecności nietoperzy.
- W wywiadzie przeprowadzonym z osobą udostępniającą budynek uzyskano informacje o pojedynczej obserwacji nietoperza w budynku. W czasie kontroli nie potwierdzono śladów obecności kolonii letnich lub miejsc hibernacji.

Podczas kontroli w styczniu 2020 stwierdzono pojedyncze ślady występowania nietoperzy. Termoizolacja budynku przy ulicy Wierzbęcice 14 i 14b w Poznaniu **wymaga uzyskania decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu** na odstąpienie od ochrony gatunkowej

dziko występujących gatunków nietoperzy.

3.3. Zalecenia

3.3.1. Termin prowadzenia prac

Brak ograniczeń w terminie prowadzenia prac.

Kontrole przed pracami

Nietoperze mogą znajdować się w budynkach przez cały rok, a także ustawicznie mogą zmieniać schronienia. Ponieważ odnaleziono pojedyncze ślady obecności nietoperzy, należy przeprowadzić kontrolę chiropterologiczną bezpośrednio przed rozpoczęciem prac na dachu/strychu budynku. Część szczelin, którymi nietoperze dostają się do budynków jest o bardzo małej średnicy i mogą być niezauważone w czasie oględzin. Dlatego konieczna jest dodatkowa kontrola w okresie, kiedy nietoperze mogą być stwierdzane w budynku.

Zalecania

W przypadku zauważenia w trakcie prac obecność nietoperzy (w elewacji budynku, pod obróbkami blacharskimi) należy ograniczyć prace w tym miejscu, pozostawić możliwość wlatywania i wylatywania nietoperzy (na wysokości otworu, szczeliny nie może się znajdować siatka zabezpieczająca). Należy niezwłocznie powiadomić przyrodnika/chiropterologa i z nim ustalić dalszy tryb prac oraz potrzebę uzyskania decyzji administracyjnych.

3.3.2. Działania kompensacyjne

Ponieważ strych omawianego budynku może być potencjalnie wykorzystywany przez nietoperze, po zakończeniu prac remontowych których skutkiem może być uszczelnienie strychu i uniemożliwienie wykorzystania tego schronienia na elewacji należy umieścić budkę dla nietoperzy. Jej lokalizację można skonsultować z chiropterologiem wykonującym kontrolę bezpośrednio przed pracami remontowymi.

4. Dokumentacja fotograficzna

Budynek Wierzbicice 14 - kamienica

Fot. 2. Elewacja od strony ulicy Wierzbicice, bogato zdobiona elewacja.

Fot. 3. Fragment elewacji frontowej.

Fot. 4. Elewacja od strony ulicy.

Fot. 5. Elewacja od strony podwórza.

Fot. 6. Elewacja od strony podwórza.

Fot. 7. Elewacja od strony podwórza, część z balkonami.

Fot. 8. Elewacja od strony podwórza, widoczne szczeliny za rynnami, w miejscu przejścia przez gzymsy.

Fot. 9. Gołębie miejskie na elewacji budynku.

Fot. 10. Strych budynku przy ulicy Wierzbęćce 14 – nie odnaleziono śladów nietoperzy w tej części strychu.

Fot. 11. Strych budynku przy ulicy Wierzbęćce 14 – nie odnaleziono śladów nietoperzy w tej części strychu.

Fot. 12. Pojedyncze ślady nietoperzy w widocznej w głębi podwyższonej części strychu z drabiną.

Fot. 13. Piwnica w której nie odnaleziono hibernujących nietoperzy.

Fot. 14. Piwnica w której nie odnaleziono hibernujących nietoperzy.

Fot. 15. Piwnica w której nie odnaleziono hibernujących nietoperzy.

Budynek Wierzbice 14b - wolnostojący, parterowy

Fot. 16. Budynek Wierzbice 14b, widok z kamienicy.

Fot. 17. Elewacja od strony podwórza, bark śladów gniazdowania ptaków.

Fot. 18. Ściana szczytowa północna brak śladów gniazdowania ptaków.

Fot. 19. Elewacja północna, nie stwierdzono siedlisk rozrodu ptaków.

Fot. 20. Ściana szczytowa południowa brak śladów gniazdowania ptaków.